Curr Res Educ (2015), 1(1) • 13-22

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Öğretmen Adaylarının Korsan Üretime İlişkin Metaforik Algıları

Fatih KARİP[1]

[1]Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Ağrı, Türkiye

Öz

Bu çalışmanın amacı öğretmen adaylarının korsan üretime ilişkin algılarını incelemektir. Çalışmanın verileri nitel araştırma yaklaşımlarından metafor deseni ile elde edilmiştir. Çalışma grubunu 2014-2015 eğitim öğretim yılında Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim gören öğretmen adayları oluşturmaktadır. Araştırma 245 öğretmen adayının katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Öğretmen adaylarına 'Korsan üretim …… gibidir. Çünkü ……' şeklinde verilen cümleyi tamamlamaları istenmiştir. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemi ile çözümlenmiştir. Öğretmen adayları tarafından geliştirilen metaforlar dokuz kavramsal kategoriye ayrılmıştır. Buna göre öğretmen adayları; 1. Korsan üretimi başkalarının hakkını çalmak olarak düşünmektedir (% 47). 2. Korsan üretimi başkalarının sırtından geçinmek olarak görmektedirler (% 7). 3. Korsan üretimi toplumsal bir hastalık olarak görmektedir (% 7). 4. Korsan üretimi etik olmayan bir durum olarak görmektedir (% 11). 5. Korsan üretimi yansıma bir ürün olarak görmektedir (% 4,5). 6. Korsan üretimi değersiz bir nesne olarak görmektedir (% 11). 7. Korsan üretimi sık rastlanan, giderek yaygınlaşan bir durum olarak görmektedir (% 6). 8. Korsan üretimi ihtiyaç duyulan bir durum olarak görmektedir (% 4). 9. Korsan üretimi sistemin doğal sonucu olarak görmektedirler (% 2,4).

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, Sanat Eseri, Telif Hakkı, Korsan Üretim, Metafor

Metaphoric Perceptions of Preservice Teachers about Pirate Production

Abstract

The aim of this study is to examine preservice teachers' perceptions about unlicensed production. The data of study was obtained with metaphor pattern which is a kind of qualitative research method. Samples of the study are selected from preservice teachers who study in Ağrı İbrahim Çeçen University in Faculty of Education in 2014-2015 academic year. The study is carried out with participation of 245 preservice teachers. "Unlicensed production is ……. because ……." is given to preservice teachers as a sentence. It is also requested to complete this with their own sentences. The data obtained was analyzed with content analysis. Metaphors developed by preservice teachers are divided into nine conceptual categories. Based on this, the results are 1- 47% of preservice teachers think that unlicensed productions is to steal the rights of others; 2- 7%

Sorumlu Yazar: Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Ağrı, Türkiye
fkarip@agri.edu.tr

of preservice teachers think that unlicensed productions is to batten on others. 3- 7% of preservice teachers think that unlicensed production is a social illness. 4- 11% of preservice teachers think that unlicensed production is an unethical situation. 5- 4,5% of preservice teachers think that unlicensed production is imitation product. 6- 11% of preservice teachers think that unlicensed production is a worthless object. 7- 6% of preservice teachers think that unlicensed production is common and increasingly more common. 8- 4% of preservice teachers think that unlicensed production is a requirement. 9- 4% of them think that unlicensed production is a corollary of the system.

Keywords: Art Work, Copyright, Pirate Production, Metaphor

1. Giriş

1.1. Problem Durumu

Bir eserin meydana gelme süreci sanatçının o ana dek elde ettiği bilgi birikiminin yanı sıra ciddi bir çalışmanın da sonucudur. Toplumların ekonomik gelişmelerinde, sanatçıların buluşlarının sanayiye aktarılmasının önemli bir etkisi vardır. Bunun sürdürülebilirliği açısından sanatçının teşvik edilmesi, ödüllendirilmesi, en azından eser sahibinin bu çalışmasının karşılığını alabilmesi gerekmektedir. Bu nedenle, yaratıcı güce sahip kişilerin yetişmesini sağlamak; onların haklarını vermek ve ekonomik endişelerden uzak çalışma ortamını hazırlamakla mümkündür. Dolayısıyla bu alanda faaliyet gösterenlerin, eser sahiplerinin haklarını korunmak bir zorunluluk olarak karşımıza çıkmaktadır (Yüce, 2001, s. 86).

Fikir ve Sanat Eserleri Kanunun amacı, "fikir ve sanat eserlerini meydana getiren eser sahipleri ile bu eserleri icra eden veya yorumlayan icracı sanatçıların, seslerin ilk tespitini yapan fonogram yapımcıları ile filmlerin ilk tespitini gerçekleştiren yapımcıların ve radyo-televizyon kuruluşlarının ürünleri üzerindeki manevi ve mali haklarını belirlemek, korumak, bu ürünlerden yararlanma şartlarını düzenlemek, öngörülen esas ve usullere aykırı yararlanma halinde yaptırımları tespit etmektir" (5846 sayılı FSEK).

İktisadi açıdan fikri mülkiyet hakları ile marka hakkı, ekonomik refahın ve ekonomik büyümenin temelidir. Bu yönüyle markalaşma ekonomik refah düzeyini artırmaktadır. Bu bağlamda söz konusu ekonomik fikri mülkiyet hakkı olarak marka hakkının korunmasının en etkin ve maliyetsiz yolu, yasal fikri mülkiyet haklarının güçlendirilmesidir. (Birtek, 2012, s. 492). Ancak bilgi ve iletişim teknolojilerinin hızla gelişmesi, bilgisayar programları gibi yeni eser türlerini ortaya çıkarırken, aynı zamanda fikir ürünlerinin sahtecilik, taklitçilik ve korsan üretim yoluyla küresel düzeyde ihlal yöntemlerinin de gelişmesine yol açmıştır (Semiz, 2009, s. 11).

Korsan üretim; telif hakkı sahibinden izin almaksızın veya belirlenen izin koşulları aşılarak, orijinal bir fikri veya sanat eserini, doğrudan veya dolaylı şekilde çoğaltmak olarak tanımlanabilir. Telif hakları ihlali 1886 tarihli Bern Sözleşmesi'nden bu yana korsanlık olarak adlandırılmaktadır. Buna göre "doğrudan veya dolaylı olarak bir nesneden yapılan ve kopya niteliğini haiz her tür ürün, eğer üretimin yapıldığı ülkedeki hak sahibi veya onun yetkili kıldığı kişinin izni olmaksızın üretilmiş ve bu faaliyet, ayrıca ithalatın yapıldığı ülke hukukunda bir telif hakkı veya bağlantılı hak ihlali oluşturmakta ise" korsan ürün olarak nitelendirilmektedir (www.telifhaklari.gov.tr).

Uluslararası Fonogram Endüstrisi Birliğinin 2004 tarihli raporlarına göre korsan yayıncılık ve telif hakları ihlalleri özellikle sinema sektöründe, müzik sektöründe ve yazılım sektöründe ciddi ekonomik kayıplara neden olmaktadır (Akt: Yılmaz ve Kapancıoğulları, 2007, s. 274). Dünya genelinde fikri mülkiyet hakkı ihlallerinden elde edilen gelirin yaklaşık 450-500 milyar dolar civarındadır ve bu miktarın dünyadaki toplam ticaretin % 5 ila % 7'sine karşılık gelmektedir. Uluslararası Ticaret Odası (İCC) dünya genelindeki sahte ürün ticaretinin yıllık 650 milyar dolara kadar çıkabildiğini ön görmektedir. Fikri mülkiyet hakkı ihlallerinin vergi kaybı gibi olumsuz ekonomik etkilerinin yanı sıra sahte ve kalitesiz ürünlerin insan sağlığı üzerinde ciddi olumsuz etkileri olduğu da görülmektedir (Karakuş ve Sever, 2013, s. 34).

Korsan üretimle mücadeleye yönelik ulusal ve uluslararası ölçekte sivil toplum örgütleri, Avrupa Birliği, Dünya Ticaret Örgütü gibi kuruluşlar fikri hakların korunmasına özel önem ve öncelik vermişlerdir. Fikri mülkiyet hakkı ihlalleri konusunda ciddi problem yaşayan gelişmiş ülkeler, yeterli korumayı sağlamayan ülkelere karşı ticaret kısıtlayıcı önlemler almaya yönelmiş, bu hakların dünya genelinde korunmasını, Dünya Ticaret Örgütünün öncelikli politikalar arasına sokmuştur (Semiz, 2009, s. 12).

Ülkemizde fikri haklar mevzuatının temelleri Osmanlı hukuk sistemine dayanmaktadır ve 1850 Encümen-i Daniş Nizamnamesi ile 1857 tarihli Telif Nizamnamesi'ne kadar gitmektedir. Bu dönemin fikir ve sanat eserleri kanunu olan Hakk-ı Telif Kanunu ise 1910 tarihinde çıkarılmış ve bu yasa 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'na kadar yürürlükte kalmıştır (Bostancı vd., 2010).

Ülkemizin uluslararası anlaşmalara katılımına ilişkin tarihsel sürecine baktığımızda Cumhuriyet döneminde, Lozan Anlaşmasına ekli Ticaret Sözleşmesinde, Türkiye'nin sınai, edebi ve artistik mülkiyetin korunmasıyla ilgili milletlerarası anlaşmalara 12 ay içinde katılması öngörülmüştür. Ancak, Türkiye, çeviri eserlere olan ihtiyacını işaret ederek konuya ilişkin çekince ileri sürmüş, sözleşmeye taraf olan diğer devletlerin itirazı üzerine Türkiye'nin sözleşmeye katılması mümkün olmamıştır (www.telifhaklari.gov.tr).

"Türkiye, Bern Birliği'ne 1951 yılında taraf olmuş; 1995 yılında ise Bern Sözleşmesi'ni kabul etmiştir. Bern Sözleşmesi'ne katılım hazırlığının yapıldığı süreçte Hakkı Telif Kanunu'nun ihtiyaçlara cevap veremediği daha iyi anlaşılmış, Bern Sözleşmesi'nin hükümlerine uyumlu bir kanunun çıkarılması gereği ortaya çıkmıştır" (www.telifhaklari.gov.tr).

1.2. Amaç

Korsan üretim fikir ve sanat eseri sahiplerinin olduğu kadar toplumun tamamını ilgilendirmektedir. Sanatçılar açısından ekonomik, toplumsal açıdan etik bir problemdir. Öğretmenlerin toplumu eğiten temel bireyler olduğunu düşünürsek öğrencilere korsan üretimin zararlarına yönelik bir farkındalık oluşturmak için öncelikle öğretmenlerin bu bilince sahip olması gerektiği düşünülüştür. Korsan üretimin zararlarına yönelik hassasiyete sahip bir öğretmen yine aynı hassasiyette öğrenciler yetiştirecektir. Bu doğrultuda bu çalışmanın amacı öğretmen adaylarının korsan üretime yönelik algılarını metafor (mecaz) yöntemiyle incelemeyi amaçlamıştır.

2. Yöntem

Bu çalışmada nitel araştırma yaklaşımlarından metafor kullanılmıştır. Nitel araştırma, görüşme gözlem ve doküman analizi gibi yazılı ve görsel (resim, video, fotoğraf, film, vb.) nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı algıların, olayların ve olguların kendi doğal ortamlarında gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konulduğu araştırmadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 45).

2.1. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Eğitim Fakültesinde 2014-2015 eğitim öğretim yılında öğrenim gören 245 öğrenci oluşturmaktadır. Aşağıdaki tabloda katılımcıların cinsiyet ve öğrenim gördükleri bölüme göre dağılımları gösterilmiştir.

Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmen adaylarının % 45'inin kadın % 55'nin erkek olduğu görülmektedir. Değerlendirilen formlar arasından katılımı en fazla olan bölümün Türkçe Öğretmenliği (% 20), katılımı en az olan bölümün ise Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik (% 6) olduğu görülmektedir.

Tablo 1. *Öğretmen Adaylarının Bölümlere Göre Dağılımı*

Öğrenim Gördüğü Program	**Cinsiyet**			
	Kadın	**Erkek**	**Toplam**	**%**
Türkçe Öğretmenliği	21	28	49	20
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	13	22	35	14
Sınıf Öğretmenliği	25	18	43	18
Okul Öncesi Öğretmenliği	12	6	18	7
Resim Öğretmenliği	6	14	20	8
Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik	6	8	14	6
Fen Bilgisi Öğretmenliği	9	16	25	10
Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği	11	14	25	10
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği	7	9	16	7
Genel Toplam	**110**	**135**	**245**	**100**

2.2. Verilerin Toplanması

Araştırma verileri nitel araştırma yaklaşımlarından metafor analizi kullanılmıştır. Metafor bir kavramın belli bir benzerliği anlatması amacıyla farklı bir içeriğe uygulanmasıdır. Metafor anlatımı daha canlı, daha güzel ve ifadeyi güçlendirici kılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu doğrultuda öğretmen adaylarına araştırmanın hassasiyeti açısından meteforun ne olduğu anlatılıp farklı konulardan örnekler verilerek formlar dağıtılmış ve doldurmaları için her bir katılımcıya yeterince süre verilmiştir. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarına korsan üretime yönelik metaforik algılarını ortaya çıkarmak için *'korsan üretim …….. gibidir. Çünkü ……..'* cümlesini tamamlayarak korsan üretim hakkında benzetmeler yapmaları istenmiştir.

2.3. Verilerin Analizi

Katılımcılardan elde edilen veriler içerik analizi tekniği kullanılarak analiz edilmiştir. İçerik analizi belli kurallara dayalı kodlamalarla bir metnin bazı sözcüklerinin daha küçük içerikteki kategorileri ile özetlendiği sistematik, yinelenebilir bir tekniktir. İçerik analizi metnin veya metinlerden oluşan bir kümenin içindeki belli kelimelerin veya kavramların varlığını belirlemeye yönelik yapılır. Araştırmacılar bu kelime veya kavramların varlığını, anlamlarını ve ilişkilerini belirler ve analiz ederek metinlerdeki mesajlara ilişkin çıkarımlarda bulunurlar (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2013).

Veriler analiz edilirken öncelikle katılımcılar tarafından üretilen metaforlar alfabetik bir sıraya sokulmuş ve tekrar eden metafor olup olmadığı kontrol edilmiştir. Daha sonra öğretmen adaylarının türettikleri metaforlar gözden geçirilerek metaforun konusu ile metaforun kaynağı arasındaki ilişki bakımından değerlendirilmiştir. Katılımcılardan bazıları belli bir metafor ürettikleri halde mantıklı bir gerekçe sunmadıkları gözlenmiştir. Herhangi bir metafor türetmeyen ve mantıksal bir dayanağı olmayan formlar çalışmaya dahil edilmemiştir.

Her metafor ayrıştırılmış ve diğer metaforlarla olan benzerlikleri ve ortak özellikleri bakımından analiz edilmiştir. Bu amaçla oluşturulan metafor listesi baz alınıp her metafor imgesi korsan üretime yönelik katılımcıların yaklaşımları bakımından incelenerek kavramsal kategoriler oluşturulmuştur. Birbirleriyle ilişkili olan metaforlar dokuz kategori altında toplanmıştır.

Çalışmanın geçerlik ve güvenirliğini artırmak için araştırmanın her aşaması ve izlenen yol detaylı olarak tanımlanmıştır (Büyüköztürk vd., 2013, s. 245). Bu amaçla araştırmanın verilerinin nasıl elde edildiği ve sonuçlara nasıl ulaşıldığı açık bir biçimde yazılmış, katılımcıların kullanmış oldukları metaforlardan örnekler verilmiştir.

3. Bulgular ve Yorum

Bu bölümde araştırmaya katılan öğretmen adaylarının korsan üretime ilişkin türettikleri metaforlardan elde edilen kavramsal kategoriler başlıklar halinde sunulmuştur.

3.1. Kategori: Başkalarının Hakkının Çalınması Olarak Korsan Üretim

Tablo 2. *Başkalarının Hakkının Çalınması Olarak Korsan Üretim*

Metafor	**K**	**E**	**N**	**%**
Hırsızlık	39	48	87	36
Kul hakkı	7	7	14	6
Haksız kazanç	2	4	6	3
Tilki	3	2	5	2
Gasp	1	1	2	1
Kapkaççılık	1	1	2	1
Toplam	**53**	**63**	**116**	**47**

Bu kategoride 118 katılımcı tarafından 7 metafor üretilmiştir. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının % 48'lik kısmını bu kategoriyi oluşturmaktadır. Tablo 2'ye göre katılımcıların yaklaşık yarısı korsan üretimin başka insanların haklarını çalmak olduğunu düşündükleri görülmektedir. Frekans dağılımlarına bakıldığında 'hırsızlık' metaforunun 87 kez kullanılarak çalışma içinde en fazla türetilen metafor olduğu görülmektedir. Bunun sebebi toplum bazında korsan kavramının başkasının malına el koyan haksız kazanç elde eden kişi/kişiler tanımının karşılık bulması olabilir. Katılımcıların türettikleri metaforlardan birkaç örnek aşağıda verilmiştir.

> Korsan üretim *hırsızlık* gibidir. Çünkü *başkalarının düşüncelerini fikirlerini çalmaktır.*
>
> Korsan üretim *kul hakkı* gibidir. Çünkü *başkalarının izni olmadan emeğine el koymaktır.*

3.2. Kategori: Başkalarının Sırtından Geçinmek Olarak Korsan Üretim

Tablo 3. *Başkasının Sırtından Geçinmek Olarak Korsan Üretim*

Metafor	**K**	**E**	**N**	**%**
Akbaba		4	4	1,6
Parazit	3	1	4	1,6
Sülük	1	1	2	0,8
Hazıra konma		2	2	0,8
Kene	1		1	0,4
Çakal		1	1	0,4
Sokak köpeği	1		1	0,4
Bit	1		1	0,4
Toplam	**7**	**9**	**16**	**7**

Bu kategoride katılımcılar korsan üretime yapan kişileri tembellik ederek, çalışmadan hayatta kalan, başkalarının sırtından geçinen canlılara benzetildiği görülmektedir. Yüzdelik dilimler incelendiğinde öğretmen adaylarının % 7'sine göre köre korsan üretim emek göstermeden yaşamak şeklinde algılanmaktadır. Frekans dağılımları incelendiğinde 'akbaba' ve 'parazit' metaforunun 4'er kez kullanılarak en fazla türetildiği görülmektedir. Üretilen meteforların neredeyse tamamına yakını asalak hayvan familyasından örneklendirilmesi dikkat çekici bir durumdur. Bu kategoride katılımcıların verdikleri cevaplar aşağıdaki gibidir.

Korsan üretim *akbaba* gibidir. Çünkü *sarf edilen emek göz ardı edilir.*

Korsan üretim *parazit* gibidir. Çünkü *başkalarının emeğinden çalınarak yaşanır.*

3.3. Kategori: Toplumsal Bir Hastalık Olarak Korsan Üretim

Tablo 4. *Toplumsal Bir Yara/Hastalık Olarak Korsan Üretim*

Metafor	**K**	**E**	**N**	**%**
Virüs	3	2	5	2
Sigara	1	1	2	0,8
Cinayet	1	1	2	0,8
Kumar		2	2	0,8
Vicdan sızısı	1	1	2	0,8
Boşa akan su	1		1	0,4
Hastalık		1	1	0,4
Kötü alışkanlık		1	1	0,4
Hayırsız evlat		1	1	0,4
Toplam	**7**	**10**	**17**	**7**

Tablo 4. incelendiğinde öğretmen adaylarının % 7'lik bir kısmının korsan üretimi topluma zarar veren bir hastalık olarak gördükleri anlaşılmaktadır. Katılımcılar bu kategoride korsan üretimi (% 2) bir virüse benzeterek topluma zarar verdiğini düşünmektedirler. Bunun dışında kumar, boşa akan su, kötü alışkanlık, hayırsız evlat bu kategoride türetilen metaforlar arasındadır. Bu kategorideki ilişkilendirmelerle öğretmen adaylarının korsan üretimi toplumsal olarak hoş karşılanmayan, yapılan eylemin sonucunun herkese yansıdığı bu nedenle herkes için çözüm bulunması gereken toplumsal problemlere benzettikleri görülmektedir. Öğretmen adaylarının bu kategoride türettikleri metaforlardan örnekler aşağıdaki gibidir.

Korsan üretim *virüs* gibidir. Bulaştığı *yeri zamanla çökertir.*

Korsan üretim *cinayet* gibidir. Çünkü *üretkenliği öldürür.*

Korsan üretim *hayırsız evlat* gibidir. Çünkü *herkesi sürekli üzer.*

3.4. Kategori: Etik Olmayan Bir Durum Olarak Korsan Üretim

Tablo 5. *Etik Olmayan Bir Durum Olarak Korsan Üretim*

Metafor	**K**	**E**	**N**	**%**
Emeğe saygısızlık	6	4	10	4
Sahtekarlık	2	4	6	2,4
Kişiye hakaret	1	2	3	1,2
Kopya çekmek	1	2	3	1,2
Hile	2		2	0,8
Ahlaksızlık		1	1	0,4
Alın terine hakaret		1	1	0,4
Ak çarşafa leke çalmak		1	1	0,4
Toplam	**12**	**15**	**27**	**11**

Tablo 5. incelendiğinde öğretmen adaylarının % 11'inin korsan üretimin etik olmayan bir durum olarak, çalışan, emek veren insanlara saygısızlık olarak gördükleri anlaşılmaktadır. Bu kategoride frekans değerleri incelendiğinde katılımcıların en fazla türettikleri metaforun 'emeğe saygısızlık' (10) olduğu görülmektedir. Öğretmen adaylarının bu kategorideki benzetmelerine bakıldığında korsan üretimi başkalarının emeğine

saygısızlık olarak değerlendirdikleri sahtekarlık, ahlaksızlık, hile yapmak, ak çarşafa leke çalmak şeklinde algıladıkları görülmektedir. Katılımcıların türettikleri metaforlardan birkaçı aşağıda verilmiştir.

> Korsan üretim *emeğe saygısızlık* gibidir. Çünkü *başkasının yapmış olduğu emeğe kolay yoldan sahip olmaktır.*
>
> Korsan üretim *sahtekarlık* gibidir. Çünkü *haksız kazanç içermektedir.*
>
> Korsan üretim *ak çarşafa leke çalmak* gibidir. Çünkü *başkasının alın terini kirletir.*

3.5. Kategori: Taklit Bir Ürün Olarak Korsan Üretim

Tablo 6. *Taklit/Kopya/Yansıma Bir Ürün Olarak Korsan Üretim*

Metafor	**K**	**E**	**N**	**%**
Fotokopi	2	1	3	1,2
Bülent Ersoy		1	1	0,4
Maske	1		1	0,4
Natürmort	1		1	0,4
Plastik meyve		1	1	0,4
Gölge	1		1	0,4
Taklit	1		1	0,4
Sanal alem	1		1	0,4
Hormonlu meyve	1		1	0,4
Toplam	**8**	**3**	**11**	**4,5**

Tablo 6. incelendiğinde öğretmen adaylarının % 4,5'i korsan ürünü aslının yerini tutamayan onun basit bir yansıması olarak düşünülmektedir. Bu kategoride maske, gölge, taklit, sanal alem gibi metaforlar dikkat çekmektedir. Frekans değerleri incelendiğinde en fazla fotokopi (3) metaforunun kullanıldığı diğer metaforların birer kez kullanıldığı görülmektedir. Bu kategoride bayan katılımcılar erkelerden daha fazla metafor türetmişlerdir. Katılımcıların türettikleri metaforlardan birkaç örnek aşağıda verilmiştir.

> Korsan üretim *sanal alem* gibidir. Çünkü *gerçeği yansıtsa da aynı tadı vermez*.
>
> Korsan üretim *natürmort* gibidir. Günkü gerçeğin *yansımasıdır.*

3.6. Kategori: Değersiz Bir Nesne Olarak Korsan Üretim

Tablo 7'ye göre öğretmen adaylarının % 11,4'ünün korsan üretimi değersiz bir nesne olarak gördükleri anlaşılmaktadır. Bu kategori en fazla metaforun türetildiği kategori olarak karşımıza çıkmaktadır. Benzetmelere göre korsan üretimin aslının yerini tutmayan değersiz bir nesne olduğunu vurgulayan *çakma, çin malı, atık yağ, sahte sevgili, sallama çay, bozuk plak* gibi metaforlar dikkati çekmektedir. Frekans değerleri incelendiğinde bu kategoride en fazla tekrarlanan metaforun % 2 ile çürük meyve olduğu görülmektedir. Katılımcıların türettikleri metaforlardan birkaçı aşağıdaki gibidir.

> Korsan üretim *asidi kaçmış kola* gibidir. Çünkü *ömrü de tadı da sadece asidi bitene kadardır.*
>
> Korsan üretim *çimentosu çalınmış bina* gibidir. Çünkü *kalitesiz ve dayanıksızdır.*
>
> Korsan üretim *GDO'lu gıda* gibidir. Çünkü *ikisi de insan sağlığını ve emeğini hiçe saymaktadır.*
>
> Korsan üretim *maske* gibidir. Çünkü *sadece aslının taklidiyle yetinir.*
>
> Korsan üretim *sahte sevgili* gibidir. Çünkü *ikisi de yapmacık, yalan ve doğal olmayandır.*

Tablo 7. *Değersiz Bir Nesne Olarak Korsan Üretim*

Metafor	**K**	**E**	**N**	**%**
Çürük meyve	1	4	5	2
Çakma	1	2	3	1,2
Çin malı		2	2	0,8
Ücretli öğretmen	2		2	0,8
Ucuz eşya	1		1	0,4
Sahte sevgili	1		1	0,4
Atık yağ	1		1	0,4
İkinci el eşya		1	1	0,4
Yaralı aslan	1		1	0,4
Limonlu çikolata	1		1	0,4
Pamuk şeker	1		1	0,4
Sallama çay		1	1	0,4
Çimentosu çalınmış bina		1	1	0,4
Bozulmuş yumurta		1	1	0,4
Sigara		1	1	0,4
Hayal kırıklığı		1	1	0,4
Bozuk plak	1		1	0,4
GDO		1	1	0,4
Deposu boş araç		1	1	0,4
Asidi kaçmış kola	1		1	0,4
Toplam	**12**	**16**	**28**	**11,4**

3.7. Kategori: Sık Rastlanan, Giderek Yaygınlaşan Bir Durum Olarak Korsan Üretim

Tablo 8. *Sık Rastlanan, Giderek Yaygınlaşan Bir Durum Olarak Korsan Üretim*

Metafor	**K**	**E**	**N**	**%**
Virüs	1	4	5	2
Sigara		2	2	0,8
Bataklık	2		2	0,8
Girdap	1		1	0,4
Su	1		1	0,4
Ağaç		1	1	0,4
Suya atılan taşın dalgaları		1	1	0,4
Çay		1	1	0,4
Toplam	**5**	**9**	**14**	**6**

Tablo 8. incelendiğinde öğretmen adaylarının % 6'lık bir kısmında korsan üretime yönelik çok sık rastlanan ve giderek artan bir durum şeklinde algılarının olduğu görülmektedir. Bu kategorideki ilişkilendirmelere bakıldığında öğretmen adayları korsan üretimi, önlem alınmadığı takdirde artarak, etkisi yaygınlaşabilecek bir sorun olarak algıladıkları görülmektedir. Bu kategoride frekans değeri olarak virüs metaforunun en fazla (5) tekrar ettiği görülmektedir. Katılımcıların türettikleri metaforlardan birkaç örnek aşağıdaki gibidir.

> Korsan üretim *su* gibidir. Çünkü *bulması kolaydır.*
>
> Korsan üretim bir *virüs* gibidir. Çünkü *hayatımız artık onlarla sınırlıdır.*
>
> Korsan üretim *çay* gibidir. Çünkü *her zaman ulaşılabilir.*

3.8. Kategori: İhtiyaç Duyulan Bir Durum Olarak Korsan Üretim

Tablo 9. *İhtiyaç Duyulan Bir Durum Olarak Korsan Üretim*

Metafor	K	E	N	%
Sadaka	1	1	2	0,8
Can	1		1	0,4
Hava	1		1	0,4
Kan	1		1	0,4
Can simidi	1		1	0,4
Acil çıkış kapısı	1		1	0,4
Kestirme yol		1	1	0,4
İlaç		1	1	0,4
Fakirin ihtiyacı		1	1	0,4
Toplam	**6**	**4**	**10**	**4**

Tablo 9. incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmen adaylarının % 4'ünün korsan üretimi ihtiyaç duyulan bir durum olarak değerlendirdikleri görülmektedir. Metaforlar incelendiğinde daha çok maddi durumu düşük olan insanların korsan üretime yöneldiğine yönelik benzetmeler görülmektedir. Bu kategoride kadın katılımcıların erkeklere oranla daha fazla metafor türettikleri görülmektedir. Katılımcıların türettikleri metaforlardan birkaç örnek aşağıdaki gibidir.

> Korsan üretim *can simidi* gibidir. Çünkü *en zor zamanların kurtarıcısıdır.*
>
> Korsan üretim *acil çıkış kapısı* gibidir. Çünkü *öğrencilerin başka çareleri yoktur.*
>
> Korsan üretim *hava* gibidir. Çünkü *yaşamak için şarttır.*

3.9. Kategori: Sistemin Doğal Sonucu Olarak Korsan Üretim

Tablo 10. *Sistemin Doğal Sonucu Olarak Korsan Üretim*

Metafor	K	E	N	%
Ucuz mal	1	2	3	1,2
Ucuz eşya		2	2	0,8
Emperyalizmin düşmanı		1	1	0,4
Toplam	**1**	**5**	**6**	**2,4**

Tablo 10. incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmen adaylarının % 2,4'lük küçük bir kısmı için korsan üretim ekonomik politikanın meydana getirdiği kaçınılmaz bir durumdur. Katılımcılar bu kategoride ucuz ürünlerin serbest piyasada alıcı bulmasının kaçınılmaz olduğu yönünde bir algıya sahiptirler. Bu kategoride en fazla tekrarlanan metafor ucuz mal olmuştur. Katılımcıların türettikleri metaforlardan birkaç örnek aşağıdaki gibidir.

> Korsan üretim *emperyalizmin düşmanı* gibidir. Çünkü *ucuz mal toplumun çıkarını sağlar.*

4. Sonuç ve Öneriler

Araştırmadan elde edilen veriler, araştırmacı tarafından dokuz kavramsal kategori altında toplanarak incelenmiştir. Buna göre araştırmaya katılan öğretmen adaylarının büyük bir kısmının (% 47) korsan üretimin yasal olmayan, etik dışı bir durum olduğunu belirten olumsuz metaforlar üretmelerine rağmen; öğretmen adaylarının az bir kısmı (% 4) bunu bir ihtiyaç olduğunu belirten olumlu benzetmeler yapmıştır. Araştırma sonucunda 87'lik bir frekansla en fazla türetilen metaforun 'hırsızlık' olduğunu yani öğretmen adaylarının % 36'sının korsan üretimi hırsızlık olarak algıladıkları görülmüştür.

Araştırma sonunda çıkan çarpıcı sonuçlardan biri de korsan üretimin topluma zarar veren ve giderek yaygınlaşan bir hastalık olduğudur. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının % 13'lük bir kısmı korsan üretimin sosyal yönünü ön plana çıkaran benzetmeler yapmış ve topluma zararlar verdiğini ifade etmişlerdir.

Bu araştırma korsan üretimin toplumun belli bir kesimi tarafından kabul gördüğünü, bir ihtiyaç olduğunu göstermiştir. Bu doğrultuda katılımcıların yaklaşık % 6'lık bir kısmında korsan üretimin ihtiyaç duyulan ve sistemin doğal bir sonucu olduğuna yönelik algılarının olduğu görülmüştür.

Bu çalışmada ortaya çıkan sonuçlardan biri de korsan ürüne yöneliktir. Öğretmen adaylarının korsan üretimin orijinalinden kesinlikle farklı ve daha basit olduğuna yönelik algıya sahip oldukları ortaya çıkmıştır. Öğretmen adayları korsan ürünlerin basit, değersiz ve kullanışsız olduklarına yönelik çok fazla benzetmeler yapmışlardır.

Bu çalışma öğretmen adaylarının korsan üretime ilişkin metaforik algılarını tespit etmek amaçlı yapılmıştır. Bunun dışında bu algının örenim aldıkları bilim dallarına ve bölümlere göre veya cinsiyete göre değişip değişmediğine yönelik çalışmalar yapılabilir. Ayrıca farklı bölgelerde farklı sonuçların çıkıp çıkmayacağına yönelik çalışmalar da yapılabilir.

Kaynakça

Birtek, F. (2012). Marka ve üretim korsanlığı suçu markanın izinsiz kullanılması. *İpek Yolu Canlanıyor: Türk-Çin Hukuk Zirvesi,* Marmara Üniversitesi, İstanbul, 485-518.

Bostancı, N., Biber, A., Yaşın, C., Damlapınar, Z., Gölönü, S., Işık, U. ve Dönmez, H., (2010). *Korsan üretime ilişkin toplumsal algı araştırması*, Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi, Ankara.

Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.

FSEK, Fikir ve sanat Eserleri Kanunu, http://mevzuat.meb.gov.tr/html/7981_5846.html, Erişim Tarihi: 11.01.2015

Karakuş, Ö. ve Sever, M. (2013). Fikir ve sınai mülkiyet suçları ile ödeme odaklı mücadele stratejisi: Kriminolojik bir yaklaşım. *Uluslararası Güvenlik ve Terörizm Dergisi*, *4*(2).

Semiz, Ö. (2009). Bir kamu politikası analizi: Türkiye'de korsanla mücadele odaklı fikri haklar politikası. *Ankara Barosu Fikri Mülkiyet ve Rekabet Hukuku Dergisi*, 4.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri.* Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yılmaz, C. ve Kapancıoğulları, Ö. (2007). Üniversite öğrencilerinin müzik ürünleri ve edinim yolları konusundaki tercihleri. *Selçuk Üniversitesi Karaman İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 12.

Yüce, M. (2001). Fikri haklar ve bunların telif kazancı istisnası karşısındaki durumu. *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Maliye Araştırma Merkezi Konferansları Dergisi*, 40.

http://www.telifhaklari.gov.tr/ana/sayfa.asp?id=320 Erişim Tarihi:05.05.2014